

УДК 343.85:343.35(477)(045

DOI <https://doi.org/10.32782/2709-9261-2025-1-13-10>**Арсентьев Данило Сергійович,**

доктор філософії у галузі права,

заступник начальника управління нагляду за додержанням законів

Національної поліції України

(Київська міська прокуратура, м. Київ)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-8227-8511>

ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЙНИМ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ В УКРАЇНІ

У статті розглядаються перспективи вдосконалення механізму протидії корупційним кримінальним правопорушенням в Україні. Вказується, що аналіз змісту Конвенції ООН проти корупції дає змогу стверджувати, що в міжнародному документі чітко не визначено, які саме заходи та засоби кримінально-правового впливу можуть або мають бути застосовані до юридичних осіб. Зазначається, що національне кримінальне законодавство було більш-менш ефективно узгоджено з рекомендаціями, викладеними в міжнародних правових документах. Зокрема, звернуто увагу на те, що законодавцем у частині кримінальної відповідальності юридичних осіб за вчинення корупційних кримінальних правопорушень і кримінальних правопорушень, пов'язаних із корупцією, було запроваджено комплексний механізм кримінально-правового впливу, який передбачає як грошові, так і негрошові санкції. Доводиться, що штраф як вид майнового покарання завжди має на меті забезпечення принципу співрозмірності суспільної небезпечності та шкоди, яка була спричинена кримінальним правопорушенням, межах кримінальної відповідальності та покарання, яке може бути призначено за його вчинення. Саме це зумовлює встановлення цього виду покарання за кримінальні правопорушення проти власності та кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. Тож доцільним є удосконалення розміру та підстав застосування штрафу за корупційні та пов'язані з корупцією кримінальні правопорушення. Констатується, що національний механізм протидії корупції поступово вдосконалюється шляхом внесення змін і доповнень до законодавчих та інших нормативно-правових актів, зокрема кримінального та кримінального процесуального законодавства. Одночасно із цим також не можна не відмітити, що прагнення узгодити національне законодавство з міжнародними та європейськими стандартами кримінальної відповідальності за корупційні та пов'язані з корупцією кримінальні правопорушення не завжди сприяє встановленню ефективних і співрозмірних санкцій за такі діяння.

Ключові слова: кримінальна відповідальність, корупція, кримінальне правопорушення, кримінально-правова політика, покарання, звільнення від покарання, протидія, досудове розслідування.

Постановка проблеми. Останнім часом законодавцем активно провадиться діяльність, скерована на запобігання корупційним кримінальним правопорушенням і правопорушенням, пов'язаним із корупцією. Водночас, незважаючи на широку зацікавленість та динамічну правотворчу діяльність, рівень такої кримінально-протиправної діяльності залишається стабільно високим, що свідчить про низьку ефективність наявного наразі кримінально-правового механізму протидії корупції. Як видається, першими кроками на шляху до вирішення визначеної проблеми має стати перегляд положень кримінального законодавства та визначення їх відповідності міжнародним правовим документам щодо протидії корупції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема кримінально-правової протидії корупції розглядалась у працях таких учених, як О. М. Бандурка, О. О. Дудоров, В. О. Навроцький, Є. О. Письменський, В. Я. Тацій та інші. Водночас низка проблем залишається не повною мірою досліджена, що зумовлює актуальність вибраної для дослідження теми.

Метою статті є визначення перспектив удосконалення механізму протидії корупційним кримінальним правопорушенням в Україні.

Виклад основного матеріалу. У 2023 році постановою Кабінету Міністрів України від 4 березня 2023 р. № 220 було затверджено Державну антикорупційну програму на 2023–2025 роки. Разом із цим було також визначено очікувані стратегічні результати. Так, проблемою 3.3.1 було визначено те, що окремі положення кримінального законодавства, які стосуються кримінальної відповідальності за корупційні кримінальні правопорушення, суперечать міжнародним стандартам у зазначеній сфері, не узгоджені між собою та з положеннями кримінального процесуального законодавства. Як наслідок, у значній частині випадків особи, що вчинили корупційні кримінальні правопорушення, звільняються від кримінальної відповідальності та/або покарання [1].

Отже, індикаторами досягнення очікуваного результату було визначено такі: 1) набрав чинності закон, яким з урахуванням результатів аналітичного

дослідження, предметом якого є санкції за корупційні та пов'язані з корупцією кримінальні правопорушення (їх пропорційність, адекватність виду кримінального правопорушення, ефективність та забезпечення стримуючого ефекту): а) вдосконалено нормативно-правове регулювання санкцій за корупційні та пов'язані з корупцією кримінальні правопорушення; б) збільшено розмір штрафів у санкціях окремих корупційних та пов'язаних із корупцією кримінальних правопорушень з урахуванням ступеня їх суспільної небезпеки; в) посилено кримінальну відповідальність за підкуп свідка, потерпілого й експерта з тим, щоб це кримінальне правопорушення не належало до кримінальних проступків, у зв'язку з його вчиненням були можливіми екстрадиція, спеціальна конфіскація; г) закріплено можливість застосування заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб у випадку вчинення всіх діянь, криміналізації яких вимагає Конвенція ООН проти корупції [1].

Водночас, як видається, більшість із викладених індикаторів можуть бути скореговані й уточнені через відсутність реального ступеня суспільної небезпеки. Так, наприклад, посилення кримінальної відповідальності за підкуп свідка, потерпілого й експерта з тим, щоб це кримінальне правопорушення не належало до кримінальних проступків, не є оправданим з погляду відсутності підстав для здійснення вторинної пеналізації. По-перше, вказане кримінальне правопорушення належить до діянь проти правосуддя, що свідчить про те, що його безпосереднім об'єктом є визначений законодавством порядок здійснення правосуддя суб'єктами, зазначеними в диспозиції ч. 1 ст. 386 КК України. Тож посилення санкції лише через наявність такої форми реалізації об'єктивної сторони, як «підкуп свідка, потерпілого чи експерта», не є доцільним.

По-друге, аналіз статистичних даних, викладених на сайті Офісу Генерального прокурора, дає змогу стверджувати, що такі протиправні діяння не є розповсюдженими. Так, у 2019 році було обліковано 96 таких кримінальних правопорушень, з обвинувальним актом – 1; у 2020 році було обліковано 52 діяння, з обвинувальним актом – 3; у 2021 році – 52, з обвинувальним актом – 8; у 2022 році – 22, з обвинувальним актом – 1; у 2023 році – 34, з обвинувальним актом – 2; а у 2024 році – 26, з обвинувальним актом – 0; станом на лютий 2025 року всього обліковано 7 кримінальних правопорушень, передбачених ст. 386 КК України, з обвинувальним актом – 0 [2].

Не повною мірою логічним є і формулювання диспозиції ч. 1 ст. 386 КК України: перешкодження з'явленню свідка, потерпілого, експерта, спеціаліста до суду, органів досудового розслідування, тимчасових слідчих та спеціальної тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України, примушування їх до відмови від давання показань чи висновку, а також до давання завідомо неправдивих показань чи висновку шляхом погрози вбивством, насильством, знищенням майна цих осіб чи їх близьких родичів або розголошення відомостей, що їх ганьблять, або підкуп свідка, потерпілого чи експерта **з тією самою метою**, а також погроза вчинити зазначені дії з помсти за раніше дані показання чи висновок [3].

Так, вказівка законодавця на «ту саму мету» не є коректною через декілька причин. По-перше, якщо під «тією самою метою» мається на увазі підкуп із метою перешкодження з'явленню, то такий підхід застосований неправильно, оскільки «перешкодження» фактично – це створення штучних перепон, які ускладнюють або унеможливають вчинення певної дії. Якщо йдеться про

підкуп, то це повинно передбачати формування в особи зацікавленості у вчиненні або невчиненні певних дій.

У Науково-практичному коментарі до КК України вчені вказують, що суб'єктивна сторона цього кримінального правопорушення характеризується прямим умислом. У перших чотирьох формах цей злочин вчинюється **з метою не допустити** з'явлення свідка, потерпілого, експерта до суду, органів досудового слідства, тимчасових слідчих та тимчасових спеціальних комісій ВР, добитися їх відмови від давання показань чи висновку або давання ними завідомо неправдивих показань чи висновку [4, с. 1223]. Із цим можна погодитись, оскільки підкуп із метою недопущення є більш логічним і семантично коректним відносно «підкупу з метою перешкодження».

По-друге, визначення такої форми реалізації об'єктивної сторони перешкодження з'явленню свідка, потерпілого, експерта, спеціаліста, примушування їх до відмови від давання показань чи висновку, як підкуп, не є доцільним, оскільки такі дії можуть кваліфікуватися за ст. 369 КК України незалежно від мети, що є більш правильним з погляду забезпечення невідоротності кримінальної відповідальності та покарання. Отже, видається логічним декриміналізувати таку форму реалізації об'єктивної сторони кримінального правопорушення, передбаченого ст. 386 КК України, як підкуп свідка, потерпілого чи експерта. Санкція ч. 1 ст. 369 КК України передбачає одним з основних видів покарань штраф від одної до чотирьох тисяч, а також позбавлення волі, а отже, до особи може бути застосовано спеціальну конфіскацію та екстрадицію.

Щодо закріплення можливості застосування заходів кримінально-правового характеру стосовно юридичних осіб у випадку вчинення всіх діянь, криміналізації яких вимагає Конвенція ООН проти корупції, потрібно відзначити, що наприкінці 2024 року було прийнято Закон України від 04.12.2024 № 4111-ІХ «Про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення механізмів притягнення юридичних осіб до відповідальності за підкуп посадових осіб іноземних держав» [5], відповідно до якого до кримінального законодавства України було внесено такі зміни та доповнення: підстави для застосування до юридичної особи заходів кримінально-правового характеру незалежно від притягнення до кримінальної відповідальності фізичної особи; підстави для звільнення юридичної особи від застосування заходів кримінально-правового характеру; збільшення розміру штрафів, які застосовуються до юридичних осіб як основний захід кримінально-правового характеру та можливість застосування додаткових (нефінансових) заходів кримінально-правового характеру; правила застосування заходів кримінально-правового характеру й обмеження на ліквідацію юридичних осіб за спеціальною процедурою; можливість застосування спеціальної конфіскації на підставі ухвали про застосування заходів кримінально-правового характеру до юридичної особи та випадки застосування спеціальної конфіскації за такої підстави [6].

Водночас потрібно відмітити, що аналіз змісту Конвенції ООН проти корупції дає змогу стверджувати, що в міжнародному документі чітко не визначено, які саме заходи та засоби кримінально-правового впливу можуть або мають бути застосовані до юридичних осіб.

У ст. 26 Конвенції вказано, що кожна державо-учасниця вживає таких заходів, які з урахуванням її принципів права можуть бути необхідними для вста-

новлення відповідальності юридичних осіб за участь у злочинах, що визначені цією Конвенцією. За умови дотримання принципів права держави-учасниці відповідальність юридичних осіб може бути кримінальною, цивільно-правовою або адміністративною. Притягнення до такої відповідальності не заперечує кримінальної відповідальності фізичних осіб, які вчинили злочини. Кожна держава-учасниця, зокрема, забезпечує застосування щодо юридичних осіб, які притягуються до відповідальності відповідно до цієї статті, ефективних, домірних і таких, що здійснюють стримувальний вплив, кримінальних або некримінальних санкцій, у тому числі грошових [7].

У пояснювальній записці до вказаного вище законодавчого акта визначено, що запроваджена у 2014 році кримінальна відповідальність юридичних осіб у вигляді заходів кримінально-правового характеру не задовольняє вимоги Конвенції. Наприклад, перелік санкцій, які можуть бути застосовані до юридичної особи в Україні, досить обмежений і вони є незбалансованими, де, з одного боку, є незначні розміри штрафів, які не досягають мети покарання та запобігання повторним правопорушенням, а з іншого – конфіскація майна та ліквідація юридичної особи, які ставлять під загрозу існування юридичних осіб і можливість продовження ними господарської діяльності. Саме тому виникла потреба кардинально змінити підхід до притягнення до відповідальності юридичної особи за вчинення від її імені та/або в її інтересах кримінального правопорушення. Для реалізації зазначеної мети та забезпечення імплементації Конвенції Україні потрібно внести зміни до Кримінального кодексу України і, зокрема, передбачити: підстави для застосування заходів кримінально-правового характеру до юридичної особи незалежно від притягнення до відповідальності фізичної особи, розширений перелік заходів кримінально-правового характеру та збільшення розміру штрафу, який може застосовуватися до юридичної особи, можливість застосування спеціальної конфіскації на підставі ухвали суду про застосування заходів кримінально-правового характеру [6].

Отже, можна відзначити, що в цьому аспекті національне кримінальне законодавство було більш-менш ефективно узгоджено з рекомендаціями, викладеними в міжнародних правових документах. Також потрібно звернути увагу, зокрема, на те, що законодавцем в частині кримінальної відповідальності юридичних осіб за вчинення корупційних кримінальних правопорушень і кримінальних правопорушень, пов'язаних із корупцією, було запроваджено комплексний механізм кримінально-правового впливу, який передбачає як грошові, так і негрошові санкції.

Водночас запропонований спосіб кримінально-правового регулювання санкцій за такі протиправні діяння, а також безпосередньо збільшення розміру штрафів за корупційні та пов'язані з корупцією кримінальні правопорушення наразі має бути оцінений як такий, що потребує перегляду та подальшого вдосконалення.

Так, наприклад, Т. І. Пономарьова відмічає, що спроба законодавця визначити можливість призначати штраф як додаткове покарання, якщо воно не передбачено в санкції статті (санкції частини статті) Особливої частини КК, лише в разі затвердження судом угоди про визнання винуватості у кримінальних провадженнях щодо корупційних кримінальних правопорушень або кримінальних правопорушень, пов'язаних із корупцією, та за умови узгодження сторонами угоди додаткового покарання у вигляді штрафу корелює з положен-

нями ч. 2–3 ст. 19 Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією (ETS 173), у яких визначено, що кожна сторона забезпечуватиме, щоб юридичним особам, притягнутим до відповідальності відповідно до п. 1 і 2 ст. 18, призначалися ефективні, адекватні та стримуючі кримінальні або некримінальні санкції і заходи, включно із штрафами. Кожна сторона вживатиме таких законодавчих та інших заходів, які можуть бути необхідними для забезпечення можливості конфіскації чи в інший спосіб вилучення засобів вчинення кримінальних злочинів і доходів, отриманих від кримінальних злочинів, визначених цією Конвенцією, чи власності, вартість якої відповідає таким доходам [8; 9, с. 99–100].

Учена також вказує, що аналіз положень ч. 2 ст. 368 КК України (як одного з найбільш поширених корупційних кримінальних правопорушень) надає підставу для констатації, що в будь-якому разі за вчинення такого суспільно небезпечного діяння розмір штрафу перевищуватиме розмір шкоди, яку спричинило вчинення цього корупційного кримінального правопорушення. Проте варто погодитися з думкою фахівців Центру політико-правових реформ щодо проблеми у призначенні штрафу та встановленні відповідності його розміру шкоді, яка була спричинена кримінальним правопорушенням, передбаченим ст. 369 КК України. Так, по-перше, однією з очевидних причин, які зумовили таку прогалину, є формальний склад кримінального правопорушення, передбаченого ст. 369 КК України, а також відсутність кваліфікуючих та особливо кваліфікуючих ознак у вигляді спричинення відповідної шкоди. Таким чином, відсутня можливість співвіднести розмір штрафу та розмір шкоди, яка була спричинена цим суспільно небезпечним діянням. По-друге, можна констатувати, що наведені особливості ст. 369 КК України різняться з положеннями ст. 368 КК України. Беззаперечним є однаковий ступінь суспільної небезпечності цих кримінальних правопорушень, що підтверджується віднесенням діянь, передбачених у ч. 1 ст. 368–369, до нетяжких злочинів. Водночас види та розміри покарань, визначені в санкціях норм, вказують на відсутність логічного та системного підходу до проблеми пеналізації корупційних правопорушень [9, с. 100].

Логічним висновком є те, що штраф як вид майнового покарання завжди має на меті забезпечення принципу співрозмірності суспільної небезпечності та шкоди, яку була спричинена кримінальним правопорушенням, межах кримінальної відповідальності та покарання, яке може бути призначене за його вчинення. Саме це зумовлює встановлення цього виду покарання за кримінальні правопорушення проти власності та кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. Отже, доцільним є вдосконалення розміру та підстав застосування штрафу за корупційні та пов'язані з корупцією кримінальні правопорушення.

Висновки. Таким чином, можна констатувати, що національний механізм протидії корупції поступово вдосконалюється шляхом внесення змін і доповнень до законодавчих та інших нормативно-правових актів, зокрема кримінального та кримінального процесуального законодавства. Одночасно із цим також не можна не відмітити, що прагнення узгодити національне законодавство з міжнародними та європейськими стандартами кримінальної відповідальності за корупційні та пов'язані з корупцією кримінальні правопорушення не завжди сприяє встановленню ефективних і співрозмірних санкцій за такі діяння.

Аналіз останніх досліджень і тенденцій розвитку корупції в Україні свідчить про доцільність подальшого вдосконалення видів та розмірів покарань, які можуть бути

призначені за такі суспільно небезпечні діяння, а також встановлення можливості, підстав і меж застосування заохочувальних заходів кримінально-правового характеру.

Список використаних джерел

1. Державна антикорупційна програма на 2023–2025 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 4 березня 2023 р. № 220. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2023-%D0%BF#n32>.
2. Офіс Генерального прокурора. Статистика. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2>.
3. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n1427>.
4. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. 10-те вид., переробл. та допов. Київ : ВД «Дакор», 2018. 1368 с.
5. Про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення механізмів притягнення юридичних осіб до відповідальності за підкуп посадових осіб іноземних держав : Закон України від 04.12.2024 № 4111-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4111-20#n20>.
6. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо приведення у відповідність з міжнародними стандартами відповідальності юридичних осіб за вчинення корупційних кримінальних правопорушень». URL: <blob:https://itd.rada.gov.ua/24efbaec-c18f-457c-8d15-c62c096ad2c9>.
7. Конвенція ООН проти корупції від 31.10.2003. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16#Text.
8. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією (ETS 173), ратифікована 18 жовтня 2006 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_101#Text.
9. Пономарьова Т. І. До питання щодо стану та перспектив вирішення проблем забезпечення невідворотності кримінальної відповідальності за корупцію, визначених у Державній антикорупційній програмі на 2023–2025 роки. *Вісник Луганського навчально-наукового інституту імені Е. О. Дідоренка*. 2024. № 4. С. 96–107.

References

1. Derzhavna antykoruptsiina prohrama na 2023–2025 roky [State Anti-Corruption Program for 2023–2025], zatverdzhena postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 4 bereznia 2023 r. № 220. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2023-%D0%BF#n32> [in Ukrainian].
2. Ofis Heneralnoho prokurora. Statystyka [Office of the Prosecutor General. Statistics]. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2> [in Ukrainian].
3. Kryminalnyi kodeks Ukrainy [Criminal Code of Ukraine] vid 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n1427> [in Ukrainian].
4. Naukovo-praktychnyi komentar Kryminalnoho kodeksu Ukrainy [Scientific and Practical Commentary on the Criminal Code of Ukraine] (2018). Za red. M.I. Melnyka, M.I. Khavroniuka. 10-te vyd., pererobl. ta dopov. Kyiv: Dakor. 1368 p. [in Ukrainian].
5. Pro vnesennia zmin do Kryminalnoho kodeksu Ukrainy, Kryminalnoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo vdoskonalennia mekhanizmv prytyahnnennia yurydychnykh osib do vidpovidalnosti za pidkup posadovykh osib inozemnykh derzhav: Zakon Ukrainy vid 04.12.2024 № 4111-IX [On Amendments to the Criminal Code of Ukraine, the Criminal Procedure Code of Ukraine and other legislative acts of Ukraine to improve the mechanisms for holding legal entities accountable for bribery of officials of foreign states: Law of Ukraine dated 04.12.2024 No. 4111-IX]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4111-20#n20> [in Ukrainian].
6. Poiasniuvalna zapyska do proiektu Zakonu Ukrainy “Pro vnesennia zmin do Kryminalnoho kodeksu Ukrainy, Kryminalnoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo pryvedennia u vidpovidnist z mizhnarodnyimi standartamy vidpovidalnosti yurydychnykh osib za vchynennia koruptsiinykh kryminalnykh pravoporushen” [Explanatory note to the draft Law of Ukraine “On Amendments to the Criminal Code of Ukraine, the Criminal Procedure Code of Ukraine and other legislative acts of Ukraine to bring the liability of legal entities for committing corruption criminal offenses into line with international standards”]. URL: <blob:https://itd.rada.gov.ua/24efbaec-c18f-457c-8d15-c62c096ad2c9> [in Ukrainian].
7. Konventsiiia OON proty koruptsii vid 31.10.2003 [UN Convention against Corruption of 31.10.2003]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16#Text [in Ukrainian].
8. Kryminalna konventsiiia pro borotbu z koruptsiieiu (ETS 173), ratyfikovana 18 zhovtnia 2006 roku [Criminal Convention on Combating Corruption (ETS 173), ratified on 18 October 2006]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_101#Text [in Ukrainian].
9. Ponomarova, T.I. (2024). Do pyttannia shchodo stanu ta perspektyv vyrishennia problem zabezpechennia nevidvorotnosti kryminalnoi vidpovidalnosti za koruptsiuu, vyznachenykh u Derzhavnii antykoruptsiinii prohrami na 2023–2025 roky [On the issue of the status and prospects for solving the problems of ensuring the inevitability of criminal liability for corruption, identified in the State Anti-Corruption Program for 2023–2025]. *Visnyk Luhanskoho navchalno-naukovoho instytutu imeni E.O. Didorenka*, 4, 96–107 [in Ukrainian].

Arsentiev Danylo,

PhD in Law,

Deputy Head of the Department

for Supervision over the Observance

of Laws by the National Police of Ukraine

(Kyiv City Prosecutor's Office, Kyiv)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-8227-8511>

PROSPECTS FOR IMPROVING THE MECHANISM FOR COMBATING CORRUPTION CRIMINAL OFFENSES IN UKRAINE

The article considers the prospects for improving the mechanism for combating corruption-related criminal offenses in Ukraine. It is indicated that the analysis of the content of the UN Convention against Corruption allows us to assert that the international document does not clearly define what measures and means of criminal law influence can or should be applied to legal entities. It is noted that the national criminal legislation has been more or less effectively brought into line with the recommendations set out in international legal documents. In particular, it is also necessary to pay attention to the fact that the legislator, in terms of criminal liability of legal entities for committing corruption-related criminal offenses and criminal offenses related to corruption, provided for a comprehensive mechanism of criminal law influence, which provides for both monetary and non-monetary sanctions. It is proved that a fine as a type of property punishment always aims to ensure the principle of proportionality of the public danger and damage caused by a criminal offense to the limits of criminal liability and the punishment that can be imposed for its commission. This is what determines the establishment of this type of punishment for criminal offenses against property and criminal offenses in the field of official activity and professional activity related to the provision of public services. Accordingly, it is advisable to improve the size and grounds for applying a fine for corruption and corruption-related criminal offenses. It is noted that the national mechanism for combating corruption is gradually being improved by making amendments and additions to legislative and other regulatory legal acts, in particular, criminal and criminal procedural legislation. At the same time, it should also be noted that the desire to bring national legislation into line with international and European standards of criminal liability for corruption and corruption-related criminal offenses does not always contribute to the establishment of effective and proportionate sanctions for such acts.

Key words: criminal liability, corruption, criminal offense, criminal law policy, punishment, exemption from punishment, counteraction, pre-trial investigation.